

HET LEGENDARISCHE NATUUR

Behalve aantrekkelijke kusten, heeft het eiland ook een ruig, bergachtig binnenland dat maar weinig bezocht wordt. Avonturiers en liefhebbers van rust, ongerepte natuur en prehistorische overblijfselen van mysterieuze oervolkeren kunnen hun hart ophalen in een gebied dat als een van de laatste wildemissen van Europa bekend staat. Reis mee langs de Costa Smeralda, door de ruige binnenlanden vol nuraghi, langs koningskusten en de baai van Chia mee langs de woeste westkust van Sulcis Iglesiente, en reis vanaf hier omhoog langs de Costa Verde en de Golfo di Oristano tot het uiterste noordwestelijke puntje, La Pelosa.

Smaragdgroene baaien

De Costa Smeralda is misschien wel het meest exclusieve stukje kust op aarde. De streek doet haar naam eer aan, want het betekent 'Smaragden kust', verwijzend naar de kleur van de zee. In de luxe resorts, golfclubs, hippe bars met VIP lounges en ultra chique restaurants wandelen de rijken door de aarde rond, onder wie beroemdheden als Naomi Campbell, Kate Moss, Beyonce, Brad Pitt én politici als Silvio Berlusconi die hun vakanties vaak hier doorbrengen – meestal wel in privé villa's en op hun eigen jacht.

Hoewel de fameuze Costa Smeralda de bekendste plek en de belangrijkste toeristische trekpleister van Sardinië is, is het zonder twijfel de minst Sardijnse. Deze kuststreek vol glamour geeft zelfs een valse impressie van het eiland. Niet dat de meeste vakantiegangers daar om malen, want de natuurlijke schoonheid en aantrekkingskracht van de Costa is fenomenaal. Het is bijna onvoorstelbaar dat dit gebied eeuwenlang één van de armste delen van Sardinië was, tot het in de jaren zestig van de 20e eeuw in een klap op de kaart werd gezet als internationaal jet-vakantieparadijs. Het roze graniet van de kusten van de Costa Smeralda was eeuwen geleden overigens al wel in trek bij de Romeinen en middeleeuwse Pisanen; twee zuilen van het Romeinse Pantheon, en delen van de kathedraal van Pisa zijn er mee gebouwd!

Het natuurschoon van Sardinië is legendarisch. De stranden behoren tot de mooiste van Europa dankzij het hagelwitte zand en het kristalheldere water, dat diverse schakeringen van fel turquoise tot diep azuurblauw kent. De aanblik ervan doet je twijfelen of je je niet in de Cariben of in een tropisch oord als Thailand bevindt. Geen wonder dat Sardinië al sinds jaar en dag de favoriete vakantiebestemming is van jet-setters én van de Italianen zelf en na de magere 'coronajaren' is het fraaie eiland de komende zomer weer een geliefde bestemming voor vele Italiëliehebbers.

Tekst: Esther van Veen

Isola Tavolara

Nog altijd is de Costa Smeralda de belangrijkste toeristische trekpleister van het eiland. Vandaag de dag komen er ook 'gewone' vakantiegangers, hoewel het nog altijd een prijzige bestemming is. Het beroemdste stukje Sardinië ligt in de regio Gallura, en kent veel invloeden van het nabijgelegen Corsica.

In de 18e eeuw maakten veel Corsicaanse herders de overstek naar deze streek, waar ze nederzettingen bouwden om te wonen. Vandaar dat de dorpen hier op die van Corsica lijken. Ook landschappelijk is het anders dan de rest van Sardinië; de kust is extreem rotsachtig, met grillige formaties van kalksteen en graniet en grote ronde keien die verspreid in de baaien

Olbia heeft een aardig historisch centrum

liggen. De aantrekkingskracht van het gebied ligt in de combinatie van de witte zandstranden met rimpelloze, smaragdgroene baaien met kristalhelder water en de rotsachtige kust. Hoewel veel plekken idyllisch aandoen, vind je hier geen authentieke vissersdorpen zoals je die in andere kuststroken wel vindt.

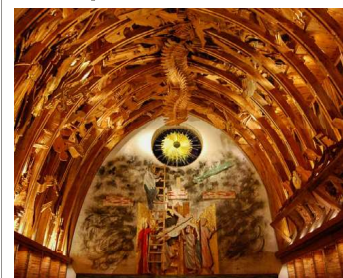
De Costa Smeralda begint zo'n 12 km ten noorden van Olbia. Officieel is het een gebied van maar 10 km lengte, dat ligt tussen de golf van Cugnana en Arzachena. De wonderlijke geschiedenis van de totstandkoming van een van de meest luxe kuststroken op aarde begon in 1951, toen de Rockefeller Foundation hier (en in andere Sardijnse kuststroken) DDT sproeide om malaria – met succes – uit te roeien. Destijds was het gebied grotendeels verlaten, op een paar verdwaalde herders en schapen na.

Jetset bestemming

Vervolgens was het Prins Karim Aga Khan IV, een internationale playboy, die potentie zag in het gebied. Nadat hij hier met zijn jacht in een storm verzeild raakte en in een van de beeldschone baaien beschutting zocht, vatte hij het plan op om in het gebied te investeren. In 1962

richtte hij dan ook de *Consorzio Costa Smeralda* op, een groep van buitenlandse investeerders. Zijn plan was de droge kuststreek en de paradijselijke stranden waar vee rond liep te scharrelen om te toveren tot een jetset bestemming van wereldformaat. Hij kocht voor weinig geld land van de povere herders – volgens boze tongen voor een fractie van de werkelijke waarde – en nam een aantal grote namen in de arm op het gebied van design en architectuur.

Zo ontwierpen Robert Trent Jones, Michele Busiuri en Jacques Couelle een soort geïdealiseerde, pan-mediterrane architectuur, die

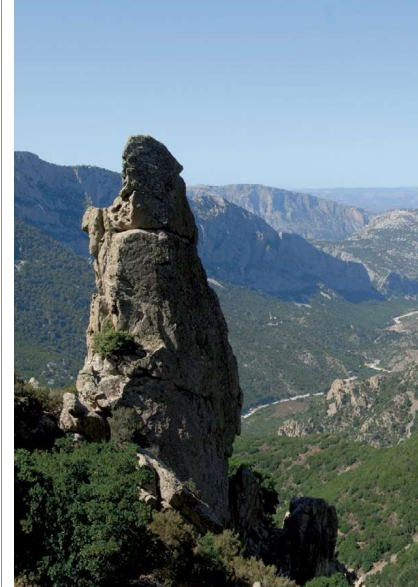

De fraaie Chiesa di San Lorenzo in het chique Porto Rotondo

geïnspireerd was op Arabische kashba's aangevuld met elementen uit Italiaanse, Griekse en Spaanse bouwtradities. Deze stijl wordt ook wel Neo-Mediterraans genoemd. Er werden strenge eisen gesteld aan de ontwikkeling van het gebied. Zo moesten lokale bouwmaterialen gebruikt worden, en mochten er alleen planten en bloemen geplant worden die van origine in de streek voorkwamen, zoals mirte struiken, oleanders en mimosa. Deze mediterrane begroeiing maakte het plaatje compleet. Naast hotels en vakantiecomplexen, werden ook villa's en hele dorpen, exclusieve restaurants, jachthavens, golfbanen etc. gebouwd in deze stijl. Er zou in totaal zo'n 1 miljard dollar in het gebied geïnvesteerd zijn. Hoewel het eindresultaat niet authentiek is en niets te maken heeft met de Sardijnse cultuur, is de Costa Smeralda een enorm succes gebleken, ook al kan niet iedereen de kunstmatige sfeer waarderen.

De Costa Smeralda - de Smaragden kust - is misschien wel het meest exclusieve stukje kust op aarde.

Het ruige en ontdekte binnenland van Sardinië (Foto: Archivio Aspen R. Brotzu)

Porto Rotondo aan de Costa Smeralda in Sardinië

URSCHOON VAN SARDINIË

De meeste Sardijnen kunnen ook de manier waarop de kustlijn werd geëxploiteerd niet echt waarderen. Zo wordt de Costa Smeralda in de volksmond ook wel de *Costa Rubata* - gestolen kust - genoemd. Tot een jaar of tien geleden was de Costa Smeralda het exclusieve domein van de jetset, maar sinds charter- en budget vliegmaatschappijen op Olbia zijn gaan vliegen, komen er ook veel 'gewone' toeristen. Hierdoor kan de lokale bevolking door het uitbaten van betaalbare hotels, restaurants en agriturismo's eindelijk ook profiteren van het toerisme, want de luxe jetset accommodaties zijn groten-deels in buitenlandse handen.

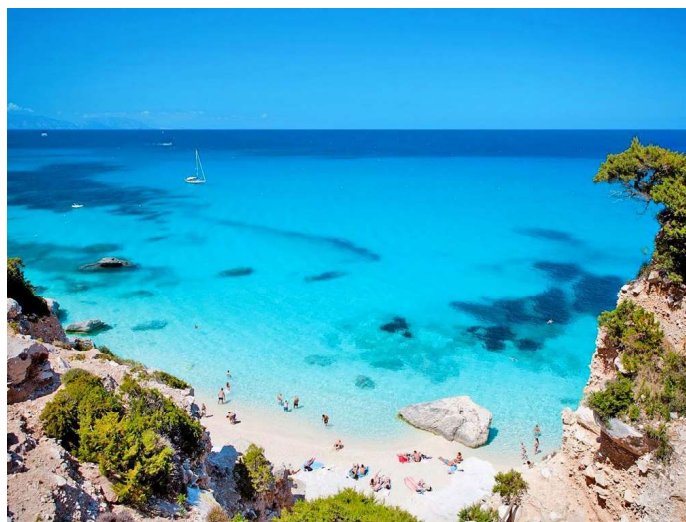
Mussolini

Olbia is de plek waar de meeste bezoekers van Sardinië –per boot of per vliegtuig- aan zullen komen. De natuurlijke haven is een van de grootste van het eiland en is al vanaf de Fenicische en Romeinse periode in gebruik. Griekse zeevaarders noemden de plek 'Olbius

Inwoners van Sardinië worden erg oud

Polis', wat 'blij stad' betekent. Na in de loop der eeuwen verschillende namen te hebben gehad, besloot Mussolini de stad in 1939 tot Olbia om te dopen, teruggrijpend op de Griekse benaming. De meeste vakantiegangers reizen direct door naar de mooie baaien en stranden in de omgeving. Olbia heeft ondanks het moderne uiterlijk een aardig historisch centrum met een aantal overblijfselen uit de Romeinse tijd, waaronder een Romeinse waterput op Piazza Cisterna en resten van een aquaduct. Verder vind je er een boulevard, de Corso Umberto, en de sfeervolle pleinen Piazza Margarita en Piazza Santa Croce, waar de vrolijk gekleurde

Alghero aan de westkust van Sardinië

niet van een terrasje op het centrale Piazzetta San Marco of bezoek de moderne gelijknamige granieten kerk met zo'n 200 houten figuren. Het populairste strand in de buurt is Spiaggia di Marinella.

Het kunstmatig aangelegde dorp Porto Cervo is het kloppende hart van de Costa Smeralda. In de twee havens die het dorp telt liggen super-de-luxe jachten zij aan zij, de ene nog decaderter dan de andere. Oliesjeiks, topmodellen, filmsterren en rocksterren leggen hier hun boten aan, en shoppen in peperdure designer boetieks. Op het hoofdplein, Piazzetta kun je een terrasje pakken, maar hou rekening met extreem hoge prijzen. Een bijzondere bezienswaardigheid is de Chiesa di Stella Maris, een kerkje uit 1969, waar een schilderij van El Greco hangt, *Mater Dolorosa*. Rond Porto Cervo vind je uiteraard ook stranden, het zuidelijk gelegen, lange Liscia Ruja strand met haar witte poederachtige zand is een van de mooiste.

Aan de schitterende baai van Cala di Volpe staat een aantal luxe hotels. De idyllische halve maanvormige baai van Spiaggia di Principe schijnt het favoriete strand van Aga Khan te zijn, het is naar hem vernoemd. Het ondiepe water is helder turquoise, en de baai wordt gesierd door grote rotsen die een rozige tint hebben. De Golfo Pevero bestaat uit een aantal kleine baaien met hagelwit zand. Vanaf hier kijk je uit op de eilandjes

van de Mortorio archipel, die kunnen bogen op waanzinnig mooie, rotsachtige baaien die populair zijn bij duikers en jetset die met hun jachten rond de eilanden cruisen.

63 eilandjes

Ten noordwesten van Olbia en de Costa Smeralda, op het meest noordoostelijke punt van heel Sardinië, vind je de spectaculaire La Maddalena archipel. Deze 63 eilandjes, waarvan de meesten onbewoond en berg- en rotsachtig zijn, vormden ooit de verbinding tussen Sardinië en Corsica. Toen de Straat van Bonifacio miljoenen jaren geleden onder water liep, zorgde een samenspel van wind en water voor een spectaculaire erosie van de granieten bergtoppen die boven het water uitstaken. Door dit miljoenen jaren durende erosieproces werden ruige kusten en een bijna surrealistisch landschap gecreëerd, met vreemde, grillige contouren waar je met een beetje fantasie allerlei figuren in kunt herkennen. In 1996 werd de archipel uitgeroepen tot beschermd natuurpark en zeereservaat, vandaar ook dat de sfeer er relatief rustig is hoewel het gebied heel populair bij zeilers is. Bij helder weer heb je vanaf de noordelijke eilanden zicht op Corsica. In het verleden is in deze contreien, vanwege de strategische ligging nabij Corsica en het Italiaanse

Achterruit inparkeren in de haven van Porto Cervo

Spaanse koepel van de Chiesa di San Paolo de ultieme blikvanger is.

Nabij Olbia zijn een aantal prehistorische vindplaatsen, de Cabu Abba nuraghe en de heilige bron Sa Testa. Vanuit de stad reis je gemakkelijk per trein naar de Golfo Aranci, waar veel veeboten vanaf het vasteland aankomen. In de buurt zijn een aantal mooie baaien en stranden met betaalbare voorzieningen, waaronder Spiaggia Bianca. Iets ten noorden van de Golfo Aranci ligt één van de meest chique vakantiebestemmingen van heel Sardinië: Porto Rotondo. Ooit een slaperig dorpje, nu een jetset bestemming van formaat dankzij de Venetiaanse broers Luigi en Nicolò Donà dalle Rose die vanaf de jaren '60 de cirkelvormige baai omtoerden tot een luxe jachthaven vol glamour. Ze waren bevriend met Aga Khan IV, die tegelijkertijd Porto Cervo ontwikkelde. In de zomermaanden is hier het meeste privéjacht-verkeer van heel Europa! Kijk je ogen uit in een van de dure winkels, ge-

De Nuraghe staan op de Werelderfgoedlijst

vasteland, veel strijd gevoerd. Niet alleen tussen de Pisanen en de Genuezen, maar ook tussen Napoleons troepen en de lokale bevolking, die onder leiding van de kanonnen afschietende volksheld Domenico Millelire afdroop met de staart tussen de benen.

De archipel heeft zeven hoofdeilanden. Het belangrijkste plaatsje bevindt zich op het grootste eiland, La Maddalena genaamd. La Maddalena is de uitvalsbasis voor een bezoek aan de omliggende eilanden. Je vindt er huizen die hier vanaf de 17e en 18e eeuw werden gebouwd door Corsicaanse herders en hun nakomelingen. In het plaatsje kun je overnachten, en boottochten maken naar de overige eilanden, of de spectacule

ADVERTENTIE

*Casa le Rondini
Toscana*

Casa le Rondini ligt in hartje Toscane, in de driehoek Florence, Siena en Arezzo

BnB Casa di vacanza

casal rondinitoscana.com

Capo d'Orso, de rots in de vorm van een beer
laire kust met grillig gevormde rotsen ontdek-
ken. De mooiste stranden zijn Cala Spalmatore,
Monti d'Arena, Bassa Trinità en Spiaggia Rosa

kustplaatsje Porto San Paolo vormt een handi-
ge uitvalsbasis voor een bezoek aan de omli-
gende eilanden.

Jeneverbes en rozemarijn

Een van de letterlijke en figuurlijke hoogtepun-
ten in dit gebied is Isola Tavolara, een dunbe-
volkt rotseiland van kalksteen, hetzelfde ge-
steente als dat van de Dolomieten. Het eiland
wordt gevormd door een 565 meter hoge, dra-
matisch uit zee oprijzende rots. Het kalkstenen
massief meet 5 kilometer bij 1 kilometer en is

gedeeltelijk begroeid met jeneverbes bo-
men en rozemarijn. Behalve kalkstenen
kliffen vind je aan de kustlijn ook het pa-
radijselijk strand Spiaggia Spalmatore,
waar je uitstekend kunt snorkelen. Het
eiland kent een merkwaardige geschie-
denis, en is ooit uitgeroepen tot het
kleinste koninkrijk ter wereld. Tot begin
19e eeuw was het onbewoond, tot de
Genuese bigamist Giuseppe Bertoleoni

hier neerstreek met een van zijn vrou-
wen. Hij ontdekte dat de geiten
waarmee hij het eiland deelde
goudkleurige tanden hadden
(veroorzaakt door het eten
van een bepaald soort gras,
zo bleek later). Nadat Carlo
Alberto, de toenmalige koning
van Sardinië en van het huis
van Savoye, het legendarische
verhaal hoorde en naar het
eilandje afreisde stelde Giuseppe
zichzelf voor als 'koning van
Tavolara'.

Toen Carlo hierop voor de
grap antwoordde dat ze dan
collega's waren, zag deze
denkbeeldige mini-monarchie
(die erkend zou zijn door de la-
tere koning Victor Emanuele II
en de Britse Koningin Victoria)
het levenslicht. Momenteel
vind je er een kleine haven,
een paar restaurants en huizen
waar maar enkele families wo-

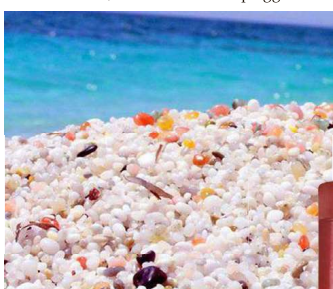

Klederdracht in Nuoro. In het najaar kan je in dit gebied kennis maken met de cultuur en de bewoners
tijdens het festival Autunno in Barbagia

nen. Grote delen van het eilandje zijn niet toe-
gankelijk vanwege de NAVO-basis die in 1962
aan de oostkust werd gevestigd. Het eiland is
verder beroemd vanwege de wonderlijke, geë-
rodeerde rotsfiguren langs de kust.

Capo Coda Cavallo is een uitzonderlijk mooi
schiereiland vanwaar je spectaculair zicht hebt
op de eilanden voor de kust. Het beroemdste is
het Cala Brandinchi strand, dat volgens som-
migen tot een van de mooiste van Sardinië
behoort. Het heeft niet voor niets de bijnaam
'Tahiti'. Het lijkt aan het einde van de wereld te
liggen - je moet een stuk wandelen om er te ko-

Het strand van
Cala Brandinchi, dat
volgens sommigen tot
een van de mooiste
van Sardinië behoort,
heeft niet voor niets
de bijnaam 'Tahiti'.

Het unieke zand van Bidelli

op het eiland Bidelli. Dit unieke strand met
roze zand dankt haar kleur aan minuscule
stukjes koraal en schelpen. Vanwege diefstal
van het roze zand door toeristen is
het strand sinds 2017 niet meer te
betreden. Op uitvoer ervan staat
een boete tot ca. 3000 euro. In
2019 kwam luchthavenpersoneel
tijdens het opruimen van in beslag
genomen goederen tot de ontdekking
dat het om tien ton roze zand ging!
Het zand is inmiddels gestort bij Porto
San Paolo en Tavolara.

Duikmogelijkheden

Op het eilandje Caprera vind je
het graf van Giuseppe Garibaldi,
de beroemde vrijheidstrijder
die een grote rol heeft gespeeld
bij de eenwording van Italië in
1861. Schitterend zijn de afge-
schermde baaien rond het eiland
Spargi, met kristalhelder water
en goede snorkel- en duikmoge-
lijkheden. Vanuit Palau (op het
vasteland) vertrekken vele toers
per boot naar de Maddalena eilan-
den. Bezienswaardigheden rond
Palau zijn de 122 m hoge granieten
rotsformatie Capo d' Orso (in de
vorm van een beer) en diverse
prehistorische opgravingen waar-
onder indrukwekkende nuraghe
grafkamers in Li Mizzani en Sa-
jacciu. Ten westen van de archi-
pel vind je de iconische vuurtoren
van Capo Testa, bij de gezellige
badplaats Santa Teresa di Gallura.

De zuidkust van Gallura, een stuk
ten zuiden van Olbia, heeft verras-
send veel te bieden en is vooral
populair bij de Sardijnen zelf. Je
vindt er sfeervolle badplaatsen,
meer dan 20 eilandjes voor de
kust en een aantal heerlijke
stranden. Het toerisme is hier in
vergelijking met de Costa Smer-
alda - langzamer op gang geko-
men, goedkoper en veel minder
pretentius. Het is een fijne plek
voor een ontspannen vakantie,
als je tenminste niet in de maand
augustus gaat wanneer het er heel
druk kan zijn. Ook duikers komen
hier aan hun trekken bij talloze
duiklocaties, waaronder twee
scheepswrakken. Het

Van mirtebessen wordt mirto
gemaakt; een echte likeur
van het eiland

Cala Brandinchi

men -, maar je wordt beloond met
poederachtig zand en extreem
helder water. In de zomer-
maanden kan het hier erg druk
zijn. De Kaap van Capo Coda
Cavallo loopt uit tot vlakbij
Isola Molara, een granieten
eilandje met wilde olijfbomen.
Beiden behoren sinds 1997 tot
een beschermd zee reservaat.

San Teodoro, tenslotte, is een
toeristenplaats met misschien
wel de hipste en meest trendy
stranden van Sardinië. Veel
jongeren komen

hier in de zomermaanden
feesten en van cocktails nippen
in talrijke lounge strandtenten,
discotheken en uitgaansgele-
genheden. Het mooiste strand
is het uitgestrekte La Cinta, waar
je in de nabijgelegen lagunes
watervogels als flamingo's,
blauwe reigers en af en toe
torenvalken kunt tegenkomen.

Roze flamingo's zie je op meerdere plekken op Sardinië

Sardinië

EEN VERRASSEND PUUR EN AUTHENTIEK EILAND

ESTHER VAN VEEN

Esther van Veen schreef het boek
*Sardinië – een verrassend en authen-
tiek eiland*, een aanrader voor ieder-
een die overweegt naar het eiland af
te reizen. Het is verschenen bij Edicola
en verkrijgbaar in de boekhandel en
via bol.com.